

Metodické vysvětlivky

Index vývozních a dovozních cen za Českou republiku je počítán od roku 1993. Do konce roku 1997 byly ceny zjišťovány prostřednictvím čtvrtletního státního statistického výkazu Ceny ZO 1-04, od roku 1998 bylo zavedeno šetření s měsíční periodicitou, státním statistickým výkazem - Ceny ZO 1-12.

Index je konstruován podle Harmonizovaného systému, dále je přepočten v členění podle hlavních skupin klasifikace SITC (*Standard International Trade Classification*) Rev.4 a v členění klasifikace produkce CZ-CPA 2.1 (*Classification of Products by Activity, Version 2.1*). Zkratka CZ v názvu vyjadřuje národní verzi mezinárodního standardu. Klasifikace CZ-CPA nahradila v roce 2009 klasifikaci standardní produkce SKP.

Indexy jsou vypočítávány podle modifikovaného Laspeyresova vzorce.

$$I = \frac{\sum \frac{p_1}{p_0} p_0 q_0}{\sum p_0 q_0} \cdot 100$$

- p_1 - cena (reprezentanta) ve sledovaném období
- p_0 - cena (reprezentanta) v základním období – průměrná cena za rok 2015
- $p_0 q_0$ - stálá váha (relativní struktura) – hodnota realizace zahraničního obchodu v národním pojetí v roce 2015

Cenovým základem pro výpočet indexů jsou od roku 2018 průměrné ceny jednotlivých reprezentantů v roce 2015.

Stálé váhy indexu odpovídají struktuře zahraničního obchodu v národním pojetí v roce 2015 zjištěné za čtyřmístné skupiny Harmonizovaného systému. Váhy jednotlivých reprezentantů pak byly stanoveny podle realizovaných hodnot za konkrétní reprezentanty, eventuálně za celé skupiny reprezentantů, které uvedly vybrané zpravodajské jednotky na výkaze.

Ve výběru reprezentantů jsou zastoupeny všechny významné dvoumístné skupiny harmonizovaného systému a v rámci těchto skupin pokud možno i všechny nejvýznamnější čtyřmístné skupiny harmonizovaného systému. V těchto skupinách jsou vybrány výrobky s opakovaným vývozem či dovozem, na kterých je možno sledovat cenový vývoj. Publikovány jsou však jen některé vybrané kapitoly harmonizovaného systému.

Výběr cenových reprezentantů provedly tuzemské ekonomické subjekty důležité pro zahraniční obchod České republiky, jednak výrobní podniky, ale i podniky zabývající se pouze zahraničně obchodní činností, a to cca 610 ekonomických subjektů pro vývoz a cca 630 pro dovoz. Ve váhovém schématu je nyní zařazeno cca 2560 vyvážených a 2870 dovážených výrobků, surovin a materiálů - cenových reprezentantů, které se významně podílejí na hodnotě realizace jednotlivých významnějších skupin zahraničního obchodu (vývozu i dovozu).

Vývoj cen se sleduje na jednotlivých konkrétních reprezentantech, vybraných v rámci osmimístného číselného kódu kombinované nomenklatury, charakterizovaných určitými technickými a kvalitativními parametry, značkou, měrnou jednotkou, případně stabilním zahraničním trhem.

Vykazující jednotky uvádějí průměrné ceny jako vážený aritmetický průměr (váženo množstvím výrobků ve fyzických jednotkách) z cen docilovaných při významnějších obchodních transakcích buď v různých zemích, nebo na stabilním zahraničním trhu, pokud je zahrnut do charakteristiky cenového

reprezentanta, a to za celý sledovaný měsíc. U vývozu se sledují ceny franko česká hranice a u dovozu ceny fakturované zahraničním dodavatelem.

Základem realizačních cen jsou fakturované ceny z uskutečněných významnějších vývozních a dovozních obchodů přepočtené na Kč příslušným průměrným měsíčním měnovým kurzem ČNB. Tento přepočet provádí buď přímo zpravodajská jednotka, nebo pokud ekonomický subjekt vykazuje ceny v zahraniční měně, přepočet na Kč provádí ČSÚ. Do cenových indexů se tudíž promítá kromě cenového vývoje i vliv změn kurzů zahraničních měn. Uváděné ceny neobsahují clo, daň z přidané hodnoty, ani spotřební daň.

V průběhu roku 2017 proběhla standardní revize výpočtu indexů cen zahraničního obchodu. Počínaje cenovými indexy za referenční období leden 2018 jsou cenové indexy vývozu a dovozu počítány na novém váhovém schématu, na struktuře zahraničního obchodu roku 2015, v národním pojetí, k cenovému základu průměr roku 2015 = 100.

Dosavadní časová řada indexů se základem průměr roku 2005 = 100 byla přepočtena na indexní základ průměr roku 2015 = 100. Nově vypočtené indexy jsou od ledna 2018 řetězeny na tuto časovou řadu indexů, čímž je zajištěno její pokračování. Řetězícím obdobím je prosinec 2017.

Veškeré odvozené indexy (stejně období předchozího roku = 100, předchozí období = 100 a podíl klouzavých průměrů - podíl součtu bazických indexů za posledních 12 měsíců k součtu indexů za předchozích 12 měsíců) jsou od referenčního období leden 2018 počítány z řady bazických indexů o základu průměr roku 2015 = 100 (tyto vypočtené indexy však nelze agregovat).

Výpočet indexů se základem průměr roku 2005 = 100 byl ukončen referenčním obdobím prosinec 2017. Dosud publikované indexy nebudou revidovány.

Při předešlé standardní revizi výpočtu indexů cen zahraničního obchodu v roce 2012, byly indexy počítány na váhovém schématu, na struktuře zahraničního obchodu roku 2010, k cenovému základu průměr roku 2010 = 100. Tyto indexy byly řetězeny na časovou řadu se základem průměr roku 2005 = 100, aby bylo zajištěno pokračování do té doby publikované časové řady indexů.

Indexy v klasifikaci SITC se základem průměr roku 2015 lze nalézt v rámci časových řad na internetové stránce ČSÚ http://czso.cz/csu/czso/izc_cr pod odkazem indexy vývozních a dovozních cen.

Metodika přepočtu časových řad

Od ledna 2018 jsou indexy počítány na novém váhovém schématu k základu průměr r. 2015 = 100.

I. Přepočet původních indexů počítaných do prosince r. 2017 na nový bazický základ průměr r. 2015 = 100

Příslušné indexy původní časové řady k bazickému základu průměr 2005 = 100, které se vztahovaly k období 1994 - prosinec 2017, se převedou na nový bazický základ průměr r. 2015 = 100, platný od ledna r. 2018, takto:

Index za příslušné období k základu průměr r. 2015 = 100 =

= index za příslušné období k základu průměr r. 2005 = 100 z původní časové řady *

$$* \frac{\text{průměr indexů za rok 2015 k základu průměr r. 2015 = 100}}{\text{průměr indexů za rok 2015 k základu průměr r. 2005 = 100}}$$

Příklad výpočtu indexu cen vývozu za duben 2015 k novému základu průměr r. 2015 = 100:

-	původní index za duben 2015 k základu průměr r. 2005 = 100:	103,4
-	průměr indexů za rok 2015 k základu průměr r. 2015 = 100:	100,0
-	průměr indexů za rok 2015 k základu průměr r. 2005 = 100	102,1

Index k novému základu = $103,4 * 100,0 / 102,1 = 101,3$

Na výsledné indexy navazují nově publikované indexy od ledna r. 2018 k základu průměr r. 2015 = 100.

II. Přepočet nově publikovaných indexů počítaných od ledna 2018 na původní bazický základ průměr r. 2005 = 100

Index za příslušné období k základu průměr r. 2005 = 100 =

= index za příslušné období k základu průměr r. 2015 = 100 *

$$* \frac{\text{průměr indexů za rok 2015 k základu průměr r. 2005 = 100}}{\text{průměr indexů za rok 2015 k základu průměr r. 2015 = 100}}$$

Příklad výpočtu indexu cen vývozu za leden 2018 k základu průměr r. 2005 = 100:

-	nový index za leden 2018 k základu průměr r. 2015 = 100:	94,8
-	průměr indexů za rok 2015 k základu průměr r. 2005 = 100	102,1
-	průměr indexů za rok 2015 k základu průměr r. 2015 = 100	100,0

Index k původnímu základu = $94,8 * 102,1 / 100,0 = 96,8$

Výsledné indexy navazují na publikované indexy do prosince r. 2017 k základu průměr r. 2005 = 100.